

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Херсонського державного
університету

Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ

« 16 » 09 20 20 р.

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИКИ**

Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра української філології та журналістики
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія (Українська мова та література)
Освітня програма Філологія (Українська мова та література)
Курс I-II
Ступінь вищої освіти магістр
Форма навчання денна

ПОГОДЖУЮ

Проректор з навчальної та науково-
педагогічної роботи

Віталій КОБЕНЬ

« 17 » 09 20 20 р.

Херсон 2020 р.

Програма розроблена:

1. Бондаренко Лідією Григорівною, доцентом кафедри української філології та журналістики

2. Карабутою О.П., доцентом кафедри української філології та журналістики

Декан факультету _____ доцент Гоштанар І.В.

Затверджена на засіданні кафедри української філології та журналістики

Протокол № 1 від « 31 » 08 2020р.

В.о. завідувача кафедри _____ професор Олексенко В.П.

Схвалено науково-методичною радою факультету

Протокол № 1 від « 08 » 09 2020р.

Голова ради

_____ ст. викл. Омельчук Ю.О.

ВСТУП

Сучасні запити щодо підготовки спеціалістів-філологів та реальні суспільні потреби істотно підвищують рівень вимог до майбутніх фахівців, змінюють зміст і структуру завдань, що студент повинен уміти вирішувати самостійно.

Практика студентів СВО «Магістр» є невід'ємною складовою загального процесу підготовки фахівців у ХДУ і важливим етапом їх професійного становлення. Вона є послідовною, складається з кількох видів практик, що зумовлює поступове вдосконалення професійних умінь і навичок майбутніх фахівців на основі здобутого першого (бакалаврського) рівня освіти.

Нормативну базу наскрізної програми складають:

- Закон України «Про вищу освіту»;
- Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія для другого (магістерського) рівня вищої освіти;
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників ВНЗ» № 450 від 07.08.2002;
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» № 93 від 08.04.1993;
- Ліцензійні умови проведення освітньої діяльності закладів освіти № 1187 від 30.12.2015;
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і навчальних закладах» № 563 від 01.08.2001;
- Рекомендації щодо проведення практики студентів закладів вищої освіти України, ухвалені рішенням вченої ради Інституту інноваційних технологій і змісту освіти, протокол №5 від 24.04.2013;
- навчальний план спеціальності, за якою здійснюється підготовка фахівців.

Наскрізна програма практики розроблена відповідно до освітньо-професійної програми 035 Філологія (Українська мова та література) з підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем.

1. ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Практики проводяться відповідно до змісту освітньо-професійної програми «Філологія (Українська мова та література)» підготовки за ступенем вищої освіти «магістр» та до графіків освітнього процесу, затверджених у прийнятий в університеті спосіб.

Курс	Семестр	Назва практики	Тривалість проведення (тижнів)
1	2	Виробнича практика (асистентська)	8
2	3	Виробнича (філологічна)	4

2	3	Переддипломна практика	4
Разом			16

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ПРАКТИК

Мета практик – підготовка фахівців, здатних розв’язувати складні задачі і проблеми, що передбачає проведення досліджень і здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, у діяльності, пов’язаній із аналізом, творенням (зокрема перекладом) та оцінюванням письмових і усних текстів різних жанрів та стилів, організацією успішної комунікації різними мовами. Формування загальних та фахових компетентностей для виконання професійних завдань та обов’язків освітнього, дослідницького та інноваційного характеру в галузі лінгвістичної та літературознавчої наук та методики вищої школи, здатності до педагогічної діяльності в умовах закладів вищої освіти.

Завдання практик:

- формування та розвиток професійно-педагогічних навичок та вмінь викладача закладу вищої освіти;
- формування у магістрантів навичок та вмінь проведення науково-дослідницької роботи з психолого-педагогічних та методичних проблем;
- створення умов для професійної адаптації магістрантів, залучення їх до активної діяльності як викладачів в академічних групах;
- розвиток у магістрантів практичних умінь здійснювати виховну роботу серед студентської молоді;
- оволодіння магістрантами комунікативними вміннями, необхідними для спілкування зі студентами та викладачами;
- вироблення у майбутніх викладачів навичок самостійності у підготовці та проведенні різних форм освітньої роботи зі студентами та особистої відповідальності за якість та ефективність цієї роботи;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності викладача вищої школи;
- ознайомлення магістрантів на практиці з основами філологічної роботи зі спеціальною літературою української філологічної науки;
- оформлення результатів самостійного дослідження згідно із загальноприйнятими до такого виду робіт вимогами;
- закріплення навичок оформлення покликань на джерела інформації та списку використаних джерел відповідно до чинних вимог;
- удосконалення вмінь оперативного усунення певних недоліків (невідповідностей у змісті, структурі або оформленні науково-дослідної роботи);
- апробування вміння викласти результати дослідження та захистити самостійно сформульовані висновки;
- запобігання академічному плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти.

1. РОЗДІЛИ ПРАКТИК

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА (АСИСТЕНТСЬКА)

Виробничій практиці (асистентській) освітнього рівня «магістр» відводиться особлива роль у системі професійної підготовки майбутнього фахівця. Ця роль визначається загальними завданнями формування особистості викладача ЗВО в цілому, а також викладача мовознавчих та літературознавчих дисциплін тощо.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета виробничої практики полягає у формуванні і поглибленні у магістрантів фахових компетентностей викладача мовознавчих та літературознавчих дисциплін, навичок застосування теоретичних знань у практиці викладання вищої школи; ознайомлення безпосередньо у закладі вищої освіти з виробничим процесом; формуванні позитивного ставлення до науково-педагогічної діяльності.

Основними завданнями виробничої практики є:

- формування вмінь застосовувати отримані теоретичні знання на практиці;
- ознайомлення з типовими, авторськими програмами з літературознавчих та мовознавчих дисциплін;
- ознайомлення з робочими програмами з літературознавчих та мовознавчих дисциплін;
- вивчення змісту і структури навчально-методичних комплексів літературознавчих та мовознавчих дисциплін;
- ознайомлення з основними напрямками роботи викладача закладу вищої освіти;
- вироблення початкових умінь проведення практичних занять з літературознавчих та мовознавчих дисциплін;
- набуття досвіду написання конспектів практичних занять з літературознавчих та мовознавчих дисциплін;
- оволодіння формами поточного контролю рівня знань студентів у закладі вищої освіти;
- набуття досвіду перевірки письмових робіт студентів;
- набуття досвіду підготовки навчально-методичних матеріалів до самостійної роботи студентів;
- набуття досвіду проведення консультацій для студентів з літературознавчих та мовознавчих дисциплін;
- формування умінь проводити позааудиторну роботу з літературознавчих та мовознавчих дисциплін у закладі вищої освіти;
- набуття досвіду написання сценаріїв позакласних заходів з літературознавчих та мовознавчих дисциплін;
- набуття досвіду розроблення та використання нових технологій навчання студентів у закладі вищої освіти відповідно до сучасного етапу розвитку методичної науки;
- формування культури поведінки та здатності працювати у колективі кафедри закладу вищої освіти.

У результаті проходження виробничої практики студенти оволодівають **такими загальними та фаховими компетентностями:**

ЗК-5 Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу технологій.

ЗК-9 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-12 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК-6 Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК-8 Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК-9 Здатність ефективно й компетентно проводити заняття різних видів у закладах вищої освіти.

Програмні результати навчання такі:

ПРН-1 Оцінювати власну навчальну та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення; розуміти основні теоретичні дисципліни в обсязі, необхідному для розв'язання професійних дослідних і педагогічних завдань; мовознавчі та літературознавчі дисципліни в синхронії та діяхронії; усіх розділів української мовознавчої науки та української літератури.

ПРН-3 Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-5 Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня; управління освітнім процесом; ефективного здійснення комунікативно-навчальної функції (з охопленням інформаційного, мотиваційно-стимулюючого та контрольо-коригуючого компонентів); конструктивно-проектних функцій: планувати і творчо конструювати робочий процес; організаторської функції: творчо розв'язувати методичні задачі в процесі роботи, вносити до планів науково виважені корективи з метою досягнення бажаного результату.

ПРН-13 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються; забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання української мови і літератури в повному обсязі освітньої програми «Філологія (Українська мова та література)»; логічно будувати освітній процес в освітніх закладах різного типу і рівня акредитації.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Для проведення навчально-виховної роботи на етапах практики кожен магістрант, як правило, закріплюється за однією академічною групою. Безпосереднє навчально-методичне керівництво практикою забезпечують викладачі – керівники практики за фахом, призначені на поточний навчальний рік.

З урахуванням мети і завдань виробничої практики та рівня психолого-педагогічної й методичної підготовки магістрантів виділяються такі етапи **формування** професійно-педагогічних, методичних та науково-дослідницьких умінь:

Перший етап – оволодіння системою професійних умінь у процесі спостереження за освітньою та дослідницькою роботою з мовознавчих та літературознавчих дисциплін у закладі вищої освіти.

Другий етап – оволодіння системою професійних умінь у процесі проведення навчально-виховної та дослідницької роботи з мовознавчих та літературознавчих дисциплін у закладі вищої освіти.

Третій етап – оволодіння системою професійних умінь у процесі підготовки звітної документації з практики.

Основні види робіт під час практики

а) навчальна робота:

- проведення по 1 лекційному заняттю із мовознавчих та літературознавчих дисциплін для здобувачів I-III курсів (за розкладом у закріпленій академічній групі);
- проведення по 1 практичному заняттю із мовознавчих та літературознавчих дисциплін для здобувачів I-III курсів (за розкладом у закріпленій академічній групі);
- відвідування та аналіз занять викладачів кафедри та магістрантів-практикантів;
- проведення психолого-педагогічного та методичного аналізу відвіданих практичних занять;
- перевірка письмових робіт здобувачів;
- проведення консультацій для здобувачів;
- підготовка і проведення одного позааудиторного заходу з мовознавчих або літературознавчих дисциплін;

б) навчально-методична робота:

- ознайомлення з робочими навчальними планами, навчальними програмами і навчально-методичними комплексами мовознавчих та літературознавчих дисциплін, що викладаються для здобувачів I-III курсів;
- вивчення науково-методичної літератури з метою теоретичного осмислення і оптимізації освітнього процесу;
- планування власної викладацької діяльності, розробка конспектів практичних занять;
- підготовка навчально-методичних матеріалів до самостійної роботи здобувачів;
- складання завдань для проведення поточного та підсумкового контролю;
- впровадження інноваційних форм і методів навчання;
- проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння студентами;
- вивчення і впровадження передового досвіду організації освітнього процесу;

в) науково-дослідна робота:

- підготовка виступу на методичних семінарах, симпозіумах, наукових конференціях;
- виконання індивідуального завдання за рішенням керівника кваліфікаційної роботи;

г) організаційно-виховна робота:

- підготовка та проведення виховного заходу;
- проведення профорієнтаційної роботи.

Список рекомендованої літератури

1. Бабійчук Т. Сучасна українська література: імена, теми, інтерпретація // Українська мова і література в школах України. – 2018. – № 12. – С. 21-28.

2. Базиль Л. О. Розвиток літературознавчої компетентності майбутніх учителів української мови і літератури : монографія. – Київ : Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2015. 574 с.
3. Бобало Ю. Інформаційні параметри системи забезпечення якості в закладах вищої освіти // Вища освіта України. – Київ, 2018. – № 3. – С. 14-28.
4. Борисенко В. Тестовий контроль знань студентів як практичний метод педагогічної діагностики у ЗВО // Українська мова і література в школах України. – 2018. – № 10. – С. 8-11.
5. Гриценюк І. Проектна діяльність як засіб розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих кадрів // Вища школа. – 2019. – № 3. – С.45-53.
6. Дебич М. Мобільність студентів і якість вищої освіти в європейському освітньому і науковому просторі // Вища школа. – 2019. – № 1. – С. 34-50.
7. Дебич М., Гуменна О. Підвищення якості вищої освіти через інтернаціоналізацію навчального процесу – світова тенденція // Вища школа. – 2019. – № 3. – С. 54-61.
8. Жила С. Літературно-мистецька вітальня як форма вивчення літератури у ЗВО // Українська мова і література в школах України. – 2018. – № 4. – С. 28-32.
9. Захарова В. Формування вмінь студентів розрізняти художню деталь під час роботи над поезією Ліни Костенко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А.А. Сбруєва. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. – № 1(55). – С. 87 – 94.
10. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст.: навч. посіб.: у 3 т. / [В. Кузьменко, О. Гарачковська, М. Кузьменко та ін.]; за ред. В. Кузьменка. – К.: ВЦ «Академія», 2017. – Т. 3. – 544 с.
11. Мойсеєнко Р. Компетентнісний підхід як основа підготовки майбутнього компетентного фахівця // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2018. – № 9. – С. 42-48.
12. Нагрибельна І.А. Самостійна робота в системі підготовки майбутніх учителів початкових класів : монографія. – Херсон, 2016. – 310 с.
13. Овдійчук Л. Естетичні засади вивчення біографії письменника на уроках української літератури в школі / Л. Овдійчук // Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми. Збірник наукових праць / Наук. ред. і упоряд. Логвіненко Н. – К.: Педагогічна думка, 2015. – С. 247-259.
14. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі: навч. пос / Автор. кол. за ред О.Горошкіної та С.Карамана. – К. : Акме груп, 2015. – 250с.
15. Ружицький В., Ратушинська А. Аналіз зарубіжних концепцій реалізації професійного навчання та їхній інноваційний матеріал // Вища школа. – 2019. – № 4. – С. 22-35.
16. Семеног О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури. – Суми, 2015. – 404 с.
17. Сікорський П., Колодій І. Якість середньої освіти – основний чинник якісної вищої освіти // Вища школа. – 2019. – № 4. – С. 3-6. 44.
18. Ханчук І., Янкович О. «Перезавантаження» уроку літератури: методика «DAILY 5» (Щоденні 5») для формування ключових компетентностей в учнів середньої школи // Українська мова і література в школах України. – 2018. – № 11. – С. 9-13.
19. Яценко Т. Естетична спрямованість шкільного курсу української літератури / Т. Яценко // Теорія і методика навчання української літератури: актуальні проблеми. Збірник

наукових праць / Наук. ред. і упоряд. Логвіненко Н. – К. : Педагогічна думка, 2015. – С. 117-123.

20. Яценко Т.О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ– початок ХХІ століття). – К.: Педагогічна думка, 2016. – 360 с.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюють викладачі-керівники практики з фаху.

Застосовуються такі форми поточного контролю:

- попереджувальний – викладачі-керівники з фаху перевіряють відповідно конспекти занять, позааудиторного заходу і дають студенту-практиканту поради з подальшої роботи;
- персональний – здійснюється тоді, коли у здобувача виникають труднощі при проведенні занять і заходів;
- оглядовий – здійснюється викладачами-керівниками з фаху у ході перевірки виконання плану проведення залікових занять;
- тематичний – здійснюється за результатами виконання одного з запланованих практикантом заходів з певної теми;
- фронтальний контроль – здійснюється викладачами-керівниками з фаху перед закінченням виробничої практики, коли перевіряється хід виконання всієї програми практики.

Підсумковий контроль здійснюють викладачі-керівники практики з фаху, які перевіряють звітну документацію та пропонують оцінку роботи студента у щоденнику практики.

Основною формою підсумкового контролю проходження студентами практики є залік, що, як правило, проводиться через декілька днів по закінченні практики. Захист звіту практики передбачає оцінювання рівня виконання здобувачами вищої освіти завдань, визначених програмою практики. Оцінювання звіту з практики здійснюється винятково у формі особистого захисту здобувачем результатів проходження практики перед комісією з викладачів кафедри, до складу якої входять керівник практики від університету, викладачі дисциплін професійної підготовки. Результати заліку з практики вносяться до заліково-екзаменаційної відомості та залікових книжок здобувачів.

Студент, який не виконав програму практики без поважної причини, відраховується з університету. Студент, який виконав програму практики, але під час складання заліку з практики отримав незадовільну оцінку, має право перескласти комісії залік з практики у період ліквідації академічної заборгованості, визначений регламентом університету згідно з Положенням про організацію освітнього процесу.

За умови невиконання здобувачем програми практики з поважної причини університет може дозволити індивідуальний термін проходження практики.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Після закінчення терміну проходження практики здобувачі звітують про виконання її програми. У кінці виробничої практики магістрант повинен здати на кафедру української філології та журналістики такий пакет документів:

1. Заповнений щоденник виробничої практики.
2. По одному конспекту лекцій із літературознавчих та мовознавчих дисциплін, проведених

під час практики.

3. По 1 конспекту практичних занять із літературознавчих та мовознавчих дисциплін, проведених під час практики.

4. Методичну розробку позааудиторного заходу.

5. Методичну розробку виховного заходу.

Матеріали практики оформлюються відповідно до вимог, встановлених кафедрою, подаються на рецензування викладачеві-керівнику практики від кафедри. Матеріали практики мають бути подані викладачеві-керівнику практики не пізніше, ніж через 3 дні після її закінчення.

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА (ФІЛОЛОГІЧНА)

Роль виробничої (філологічної) практики визначається загальними завданнями формування особистості філолога, філолога-дослідника тощо.

Основними завданнями виробничої (філологічної) практики є:

- ознайомлення магістрів на практиці з основами філологічної роботи зі спеціальною літературою української філологічної науки;
- розвиток навичок самостійного пошуку та відбору наукового матеріалу, його розуміння;
- формування умінь використовувати наукову, навчальну, довідкову, періодичну літературу, осмислення отриманої інформації з метою засвоєння методики виконання науково-дослідної роботи;
- освоєння методів дослідницької роботи;
- оволодіння вміннями та навичками розробки інструментаря конкретного дослідження за темою;
- вироблення навичок користування інформацією при розв'язанні наукових питань;
- оволодіння науковими методами збору та обробки матеріалу;
- формування вмінь застосовувати отримані теоретичні знання на практиці.

У результаті проходження виробничої практики студенти оволодівають **такими загальними та фаховими компетентностями:**

ЗК-5 Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. технологій.

ЗК-9 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-12 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК-6 Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК-8 Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Програмні результати навчання такі:

ПРН-1 Оцінювати власну навчальну та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення; розуміти основні теоретичні дисципліни в обсязі, необхідному для розв'язання професійних дослідних і педагогічних завдань; мовознавчі та літературознавчі дисципліни в синхронії та діяхронії; усіх розділів української мовознавчої науки та української літератури.

ПРН-3 Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного

й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-5 Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня; управління освітнім процесом; ефективне здійснення комунікативно-навчальної функції (з охопленням інформаційного, мотиваційно-стимулюючого та контрольо-коригуючого компонентів); конструктивно-проектних функцій: планувати і творчо конструювати робочий процес; організаторської функції: творчо розв'язувати методичні задачі в процесі роботи, вносити до планів науково виважені корективи з метою досягнення бажаного результату.

ПРН-13 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються; забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання української мови і літератури в повному обсязі освітньої програми «Філологія (Українська мова та література)»; логічно будувати освітній процес в освітніх закладах різного типу і рівня акредитації.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Філологічна практика передбачає поглиблене вивчення методів наукового дослідження, що відповідають профілю обраної теми наукової роботи.

Практика складається з таких етапів:

1. Теоретична підготовка студентів.
2. Дослідницька робота.
3. Робота над рукописом.

Основні види робіт під час практики

Філологічна практика включає в себе такі види робіт:

- визначення джерел інформації, напрямів дослідження;
- засвоєння методики пошуку літератури для виконання наукової роботи;
- робота з паперовими та електронними каталогами і картотеками;
- засвоєння принципів бібліографічного опису літератури;
- розробка індивідуального плану дослідження (формулювання мети, завдань, об'єкта, предмета дослідження);
- засвоєння методики виконання науково-дослідної роботи;
- створення власного текстового наукового матеріалу.

Список рекомендованої літератури

1. Андрусяк І.В. Оформлення студентських курсових робіт : методичні матеріали з написання курсових робіт для студентів факультету іноземної філології. Ужгород, 2015. 42 с.
2. Городенська К. Г. Морфологія в контексті академічної лінгвоукраїністики. *Українська мова*. №4 (68). 2018. С. 3-21.
3. Дзюба І. Чорний романтик Сергій Жадан / голов. ред. С.В. Головка, іл. М. Паленко. Київ: Либідь, 2017. 110 с.
4. Єщенко Т. Текстово-антропоцентричний вимір метафори українських поетів 1990-х. Київ: Академвидав, 2018. 352 с.

5. Історія української естетичної думки / за ред. проф. В.А. Личковаха. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 388 с.
6. Кульбабська О. В., Кардачук О. В. Методичні рекомендації до оформлення й захисту випускних робіт. Державна підсумкова з української мови та методики викладання української мови : навч. електронне видання комбінованого використання. Вид. 4-е, випр. і доповн. Чернівці : ТОВ «Наші 158 книги», 2016. С. 242–288.
7. Кульбабська О.В., Шатілова Н.О. Основи мовознавчих досліджень: модульний курс : навч посіб. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 344 с.
8. М.І.Пентилюк, В.П.Олексенко, І.В.Гайдаєнко, Т.Г.Окуневич Навчальної науково-дослідної роботи студентів-філологів: навчально-методичний посібник для студентів. Вид. 2-е, переробл. й доповн. Херсон: Айлант, 2020. – 158 с.
9. Найдан М. Від Гоголя до Андруховича : літературознавчі есеї. Львів: ЛА «Піраміда», 2017. 224 с.
10. Наукова електронна бібліотека періодичних видань URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/14109>
11. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
12. Офіційний сайт Української мови URL : <http://ukrainskamova.at.ua>
13. Сажко Л.А., Гапонова С.В. Методичні рекомендації до написання рефератів, курсових і дипломних робіт з методики навчання іноземних мов. К. : Ленвіт, 2015. 56 с.
14. Терен Т. REСвізити: антологія письменницьких голосів: у 3-х кн. Кн. 1. Львів: Видавництво Старого лева, 2015. 276 с.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль за якістю знань та вмінь студентів, застосуванням набутих практичних навичок відбувається постійно впродовж усього терміну проходження філологічної практики у формі порад, консультацій, пояснень тощо.

Крім того, важливою формою контролю є самоконтроль, правильна організація якого забезпечує реалізацію принципів свідомості, активності, міцності знань, умінь та навичок магістрантів-практикантів.

Поточний контроль здійснюється методистами-керівниками практики з фаху, застосовуючи такі форми, як попереджувальний, персональний, оглядовий, тематичний, фронтальний контроль;

Підсумковий контроль здійснюється методистами-керівниками практики з фаху, які перевіряють звітну документацію та пропонують оцінку роботи магістранта у щоденнику практики.

Основна форма підсумкового контролю проходження студентами практики – залік, що, як правило, проводиться через декілька днів по закінченні практики. Захист звіту практики передбачає оцінювання рівня виконання здобувачами вищої освіти завдань, визначених програмою практики. Оцінювання звіту з практики здійснюється винятково у формі особистого захисту здобувачем результатів проходження практики перед комісією з викладачів кафедри, до складу якої входять керівник практики від університету, викладачі дисциплін професійної підготовки. Результати заліку з практики вносяться до заліково-екзаменаційної відомості та залікових книжок здобувачів.

Студент, який не виконав програму практики без поважної причини, відраховується з університету. Студент, який виконав програму практики, але під час складання заліку з практики отримав незадовільну оцінку, має право перескласти комісії залік з практики у

період ліквідації академічної заборгованості, визначений регламентом університету згідно з Положенням про організацію освітнього процесу.

За умови невиконання здобувачем програми практики з поважної причини університет може дозволити індивідуальний термін проходження практики.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

За результатами практики складається звіт у формах, передбачених робочими програмами. По завершенню філологічної практики студент подає керівникові практики документи:

1. Щоденник філологічної практики, підписаний керівником.
2. Індивідуальний план роботи магістра, що відображає основні напрямки роботи, календарні терміни виконання і відмітки про виконання.
3. Короткий звіт про виконання практики.
4. Роботу науково-дослідного характеру на обрану тему.

Схема звіту про проходження філологічної практики

1. Прізвище, ім'я, по батькові практиканта.
2. База практики.
3. Труднощі, з якими зіткнулися в ході практики.
4. Відхилення від індивідуального плану.
5. Загальні висновки і побажання магістранта з організації і проведення практики.

ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА

Завершальним етапом практичної підготовки студентів-магістрантів, їх навчання й виховання як майбутніх фахівців є переддипломна практика. Вона проводиться після засвоєння програм теоретичного та практичного блоків за ступенем вищої освіти «магістр» спеціальності 035 Філологія (Українська мова та література). Практична спрямованість переддипломної практики пов'язана з основними напрямками науково-дослідної роботи випускових кафедр і покликана допомогти студентам у підготовці їхньої кваліфікаційної роботи з обраної теми до захисту.

Навчально-методичне забезпечення здійснюють кафедри, на яких працюють наукові керівники кваліфікаційних робіт.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета такої практики – ґрунтовна підготовка магістрантів до якісного написання та захисту кваліфікаційної роботи.

Основними **завданнями** переддипломної практики є:

- 1) засвоєння й застосування на практиці основ наукової методології;
- 2) оформлення результатів самостійного дослідження згідно із загальноприйнятими до такого виду робіт вимогами;
- 3) закріплення навичок оформлення покликань на джерела інформації та списку використаних джерел відповідно до чинних вимог;
- 4) удосконалення вмінь оперативного усунення певних недоліків (невідповідностей у змісті, структурі або оформленні науково-дослідної роботи);

- 5) апробування вміння викласти результати дослідження та захистити самостійно сформульовані висновки;
- 6) запобігання академічному плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти.

У результаті проходження переддипломної практики студенти оволодівають **такими загальними та фаховими компетентностями:**

ЗК-4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11 Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ФК-5 Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК-7 Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

Програмні результати навчання такі:

ПРН-9 Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти українського мовознавства та літературознавства; самостійно проводити дослідницьку роботу, пов'язану з українською мовою та літературою; аналізувати, інтерпретувати і представляти результати дослідних і практичних робіт за затвердженими формами; ставити і вирішувати на основі наявних даних прикладні завдання, пов'язані з використанням мови та літератури в процесах освіти, комунікації.

ПРН-12 Дотримуватися правил академічної доброчесності; виявляти спроможність працювати самостійно та в групі, уміти отримати результат в умовах обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

ПРН-17 Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Кваліфікаційна робота є обов'язковою формою поглибленого навчання й науково-дослідницької практики в системі підготовки майбутнього філолога рівня вищої освіти «магістр».

Зміст переддипломної практики:

- доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахуванням конструктивних зауважень наукового керівника;
- коригування недоліків, виправлення помилок, удосконалення змісту кваліфікаційної роботи;
- підготовка інформації щодо оприлюднення результатів досліджень (статті, тези, виступи на конференціях тощо);
- підготовка виступу до передзахисту;
- надання довідки про перевірку на унікальність відповідно до Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти;

- передзахист кваліфікаційної роботи.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання розробляє науковий керівник кваліфікаційної роботи відповідно до тематики дослідження й ступеня його готовності до прилюдного захисту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>
2. М.І.Пентилук, В.П.Олексенко, І.В.Гайдаєнко, Т.Г.Окуневич Навчальної науково-дослідної роботи студентів-філологів: навчально-методичний посібник для студентів. Вид. 2-е, переробл. й доповн. Херсон: Айлант, 2020. 158 с.
3. Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ. URL: (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=d7a85a9a-a11a-499b-8da9-2971d2edbf04>
4. Сервіс Антиплагіат (Unplag/Unicheck)/ URL: [http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Сервіс_Антиплагіат_\(Unplag/Unicheck\)](http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Сервіс_Антиплагіат_(Unplag/Unicheck))

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Базовий категоріальний термінологічний апарат кожного наукового дослідження має бути описаний за такими параметрами: актуальність дослідження; зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; мета і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, матеріал дослідження (за необхідності), наукова новизна одержаних результатів, практичне значення одержаних результатів, апробація результатів роботи, публікації. Цим науковим параметрам відповідають основні рубрики вступу випускної роботи.

В основній частині дослідження необхідно подати огляд літератури за темою й обґрунтувати вибір напрямів досліджень, проаналізувати сучасний стан проблеми, викласти загальну методику й основні методи досліджень, узагальнити та проаналізувати результати досліджень; обов'язковою є експериментальна частина.

У висновках має бути відбито розв'язання визначених завдань дослідження. Загалом кількість висновків має відповідати кількості поставлених завдань. Обов'язково подають основні результати дослідницької роботи й рекомендації щодо їхнього практичного використання.

Кількість наведених бібліографічних джерел у переліку повинна бути в межах 70 ± 10 джерел.

Кваліфікаційну роботу виконують державною мовою. Обсяг роботи становить 70–80 сторінок друкованого тексту (комп'ютерного набору).

Робота має бути чітко структурованою з дотриманням таких вимог щодо оформлення:

- окремі частини роботи виділяють;
- абзаци й нумерацію сторінок оформляють згідно із загальними вимогами;
- дотримано правил паспортизації матеріалу (правильно оформлено покликання, виноски, цитати тощо);
- список використаних джерел укладають відповідно до сучасних чинних вимог.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль діяльності студентів під час практики складається з поточного й підсумкового.

Поточний контроль під час переддипломної практики здійснює науковий керівник студента. Оцінюється робота над текстом кваліфікаційної роботи, написання доповіді на студентську наукову конференцію або/та текст статті за результатами власного дослідження.

За результатами передзахисту надається або не надається рекомендація до захисту відповідно до визначених критеріїв. Результати передзахисту заносяться у протокол засідання кафедри, на якій виконувалася робота.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Звіт з переддипломної практики здійснюється у формі передзахисту кваліфікаційної роботи, надання інформації щодо оприлюднення результатів досліджень (статті, тези, виступи на конференціях тощо) та довідки про перевірку на унікальність відповідно до Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти.